

50

Latviešu valodas aģentūra

LATVIEŠU TAUTAS

SAKĀMVĀRDI

LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU MATERIĀLS
SAKĀMVĀRDU UN DARBĪBAS VĀRDU APGUVEI (B1 un B2)

50 LATVIEŠU TAUTAS SAKĀMVĀRDI

DAŽI VĀRDI IEVADAM

LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU MATERIĀLS
SAKĀMVĀRDU UN DARBĪBAS VĀRDU APGUVEI (B1 un B2)

Sakāmvārds ir tautā izplatīts kodolīgs, parasti pārnēstā nozīmē saprotams izteiciens, kas ietver vispārinātu spriedumu par parādībām sabiedrībā, cilvēku attiecībām, morāles, sadzīves normām (skat. [šeit](#)).

Tiem, kas apgūst latviešu valodu kā svešvalodu, sakāmvārdu nozīme ir jāapgūst īpaši, jo tie lietoti pārnēstā nozīmē un, nezinot izteiciena nozīmi, var rasties pārpratumi. Turklāt sakāmvārdi ir valodas asprātību pērles un tautas kultūrvēsturiskie *valodas artefakti*; tos nesaprotot, nevar pilnvērtīgi sazināties. Lai veidotu izpratni par latviešu valodas sakāmvārdiem un vārda pārnēsto nozīmi, tos nepieciešams apgūt, kad jau ir nostiprināta vārda pamatnozīme, tātad B1 vai B2 valodas prasmes līmenī (skat. [šeit](#)).

Mācību materiālā iekļautas divas nodaļas. 1. nodaļā ir 50 sakāmvārdi, kuros ir jāieraksta darbības vārds atbilstošajā formā – darbības vārda vienkāršās tagadnes 2. vai 3. personā. 2. nodaļā ir ievietoti 10 attēli un sakāmvārdi, kuri jāatsifrē un jāpastāsta, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam.

Mācību materiālu var lietot latviešu valodas skolotāji nodarbībās, kad tiek apgūtas/nostiprinātas darbības vārda vienkāršā laika formas vai arī tiek veikts pārbaudes darbs, vai tiek veidota izpratne par latviešu tautas sakāmvārdu nozīmi. Mācību materiālu var lietot arī pats valodas apguvējs, nostiprinot iepriekš apgūtās darbības vārdu formas, atkārtojot un mācoties argumentēt viedokli par sakāmvārdu nozīmi.

Idejas, kā dažādot darbu ar mācību materiālu:

1. Izrakstiet 5 katrai konjugācijai atbilstošus darbības vārdus!
2. Izrakstiet nekārtņos darbības vārdus!
3. Izvēlieties 2 darbības vārdus un iesaistiet tos teikumos visās personās un visos īstenības izteiksmes laikos!
4. Izrakstiet 10 tiešos darbības vārdus un veidojiet no tiem lietvārdus!
5. Izrakstiet 10 atgriezeniskos darbības vārdus un veidojiet no tiem lietvārdus!
6. Izrakstiet ar priedēkļiem atvasinātus darbības vārdus! Ja iespējams, veidojiet darbības vārdus ar citiem priedēkļiem! Iesaistiet jaunizveidotos vārdus teikumos!
7. Izvēlieties 3 darbības vārdus un uzrakstiet teikumus, lai katrā teikumā darbības vārds būtu citā izteiksmē!
8. Lai parādītu vārdu daudznazīmību, iespējams *paspēlēties* ar vārdu – vispirms izskaidrot vārda pamatnozīmi, tad izmantot to frazeoloģismā un veidot teikumus vai dialogus, vai situācijas aprakstus.

Piemēram,

• salauzt sirdi,	• pūst pīlītes,	• trāpīt naglai uz galvas,
• turēt muti,	• kost pirkstos,	• runāt caur puķēm.

9. Izvēlieties piecus darbības vārdus no dažādiem sakāmvārdiem un pārveidojiet tos darbības vārda vienkāršā laika vienskaitļa 1. personā!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

1. Ēd kā zvirbulis, _____(strādāt) kā zirgs.
2. Kā atnāk, tā _____(aiziet).
3. Kas mīl, tas _____(ciest).
4. Tālu meklē, tuvu _____(atrast).
5. Vecāku mīlestība ne ūdenī grimst, ne ugunī _____(degt).

3

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

6. Bērns neprasa, ko maize _____(maksāt).
7. Kā govi slauc, tā piens _____ (tecēt).
8. Runā kā vecaistēvs, _____(darīt) kā mazais bērns.
9. Dievs vienam dod, otram _____(solīt).
10. Klausies abām ausīm, _____ (skatīties) abām acīm.

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

4

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

5

11. Kā suni baro, tā suns _____(klausīt).
12. Kas negrib strādāt, _____(ciest) badu.
13. Tikai tas nekļūdās, kas neko _____(nedarīt).
14. Ko ar asarām sēj, to ar gaviļēm _____ (pļaut).
15. Kas grib daudz dzīvot, lai mazāk _____(gulēt).

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

6

16. Kas visas dienas svin, tam nekad _____(nebūt) svētdienas.
17. Kas lēnāk darbu strādā, tas ātrāk darbu _____ (veikt).
18. Domā lēni, _____(strādāt) drīz.
19. Ar vienu roku dod, ar otru _____(ņemt).
20. Nedzīvo, kā gribi, bet dzīvo, kā _____(varēt).

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

21. Kas otram nevēl, tam pašam _____(netikt).
22. Kas krīt, to _____(grūzt).
23. Kas otra laimi apskauž, tas savu mūžam _____(nebaudīt).
24. Kas daudz cer, tas maz _____ (vilties).
25. Rej, rej, sunīt, tikai _____ (nekost).

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

7

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

26. Miers baro, nemiers _____(postīt).
27. Augstu stāv, zemu _____(krist).
28. Suns, kas rej, tik ātri _____(nekost).
29. Kas daudz runā, daudz _____(melot).
30. Otrā acī skabargu ierauga, pats savā baļķī _____(nepamanīt).

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

8

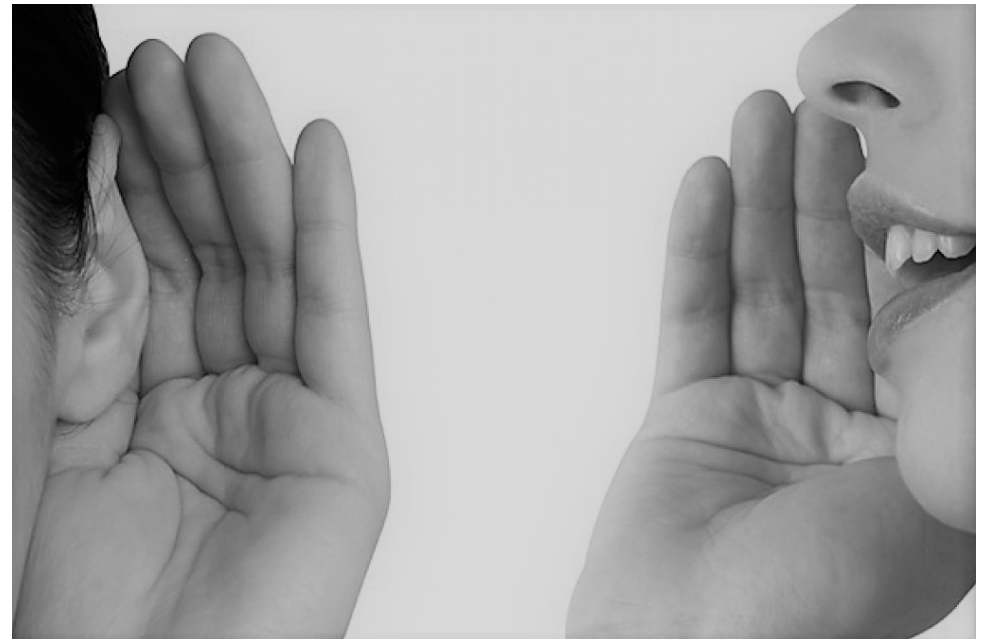
Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

9

31. Ar vienu roku glāsta, ar otru _____(sist).
32. Neskaties uz maniem darbiem, _____(klausīties) uz maniem vārdiem.
33. Uz savu nelaimi saraujas, uz cita - _____(izstiepties).
34. Laime cilvēkus šķir, bet nelaime _____(saistīt).
35. Nepriecājies atradis, _____(neraudāt) pazaudējis.

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

10

36. Kas darbu strādā, par to darbs _____ (gādāt).
37. Liec rokas klēpī, _____ (kārt) zobus vadzī.
38. Neaizber vecu aku, kamēr jauna _____ (nebūt) izrakta.
39. Dari ko darīdams, _____ (apdomāt) galu.
40. Kas grib būt pirmais, tas _____ (palikt) pēdējais.

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

41. Nauda pelna naudu, nabadzība _____ (dzīt) nabadzībā.
42. Par naudu velns danco un Dievs _____ (piedot) grēkus.
43. Tukša galva lielās, pilna _____ (ciest) klusu.
44. Nicini tos, kas glaimo, _____ (cildināt) tos, kas peļ.
45. Pie pilnas bļodas draugu daudz, kad tā zūd, tad draugi _____ (mukt).

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

Ievieto darbības vārdu atbilstošā formā!

46. Neēd ar acīm, _____ (strādāt) ar rokām.
47. Amats ēst neprasa, bet pats _____ (barot).
48. Kas dzer alu, _____ (dabūt) galu.
49. Kur aiziet, tur _____ (palikt).
50. Apdomā labi, _____ (padarīt) gudri.

Izvēlies atbilstošu
sakāmvārdu!

Pamato savu izvēli!

12

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

13

RIDA OK RĪDAMDAS, MĀPADO LAGU.

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

K_R A_Z_T, T_R P_L_K.

14

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

_AR _AUDU _ELNS _ANCO _N _IEVS _IEDOD _RĒKUS.

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

NEDZĪV_, K_ GRIB_, BE_ DZĪV_, K_ VAR_.

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

17

DOMĀ _____, STRĀDĀ _____.

AGRI
ĀTRI
LĒNI
DRĪZ
RETI

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

18

KAS OTRA LAIMI __SKAUŽ, TAS SAVU MŪŽAM __BAUDA.

NE-
UZ-
PIE-
AP-
NO-

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

NEED AR ACIM, STRADA AR ROKAM.

Atjauno sakāmvārdu!
Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

_____ MEKLĒ, _____ ATROD.

**TAPET
UVUT
ET
ULĀT
RUT**

20

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

21

MIERS BARO, NEMIERS _____.

JOSTA
OSTA
POSTA
OTA

Atjauno sakāmvārdu!

Pastāsti, kāpēc šis sakāmvārds varētu atbilst attēlam!

APDOMĀ LAB_ , PADARI GUDR_.

22

Rīga, 2022

Mācību materiālu sagatavoja

Inguna Buta

Iveta Marševska

Makets

Iveta Marševska

Fotoattēli

No privātā arhīva un internetresursiem

Nav paredzēts izmantot komerciāliem nolūkiem